

Calders amb esperit d'infant

Andreu Sotorra

© Il·lustració de Pep Boatella

Pere Calders. «El barret prodigiós i la barraca de monstres». Il·lustracions de Pep Boatella. Maquetació de Virgínia Pol. Editorial Comanegra. Barcelona, 2016. 48 pàgs. A partir de 8 anys.

Quan Pere Calders (Barcelona, 29 setembre 1912 - 21 juliol 1994) va escriure i publicar a Barcelona: Quaderns Literaris (Josep Janés), el 1936, dins el recull «El primer Arlequí», el conte «El barret prodigiós i la barraca de monstres», el concepte de «conte infantil», tal com ell mateix el va classificar en el títol, era molt diferent del que s'entén avui en dia com a «infantil» i també de cap on ha derivat aquest àmbit de la literatura.

Dic això perquè aquest conte màgic de Pere Calders, que no s'havia publicat mai separat del seu recull i tampoc s'havia il·lustrat, exigeix que el lector, si és primerenc, s'hi posi amb bona disposició,

fins al punt que, coneixent com es coneix la fina ironia que gastava l'escriptor de novel·les com «A l'ombra de l'atzavara» o «Ronda naval sota la boira», la classificació d'«infantil» no fos una de les seves «boutades», a veure si algú hi picava.

El fet és que, si bé és cert que Calders va publicar contes per a infants en revistes com Cavall Fort, on va veure la llum el popular «Raspall», o es va inventar paraules en boca d'un nen que han fet fortuna com «Antaviana», molts dels contes de Pere Calders tenen diferents nivells de lectura i tant poden ser llegits per lectors primerencs com per lectors veterans, sempre, esclar, partint del nivell d'experiència lectora de cadascú.

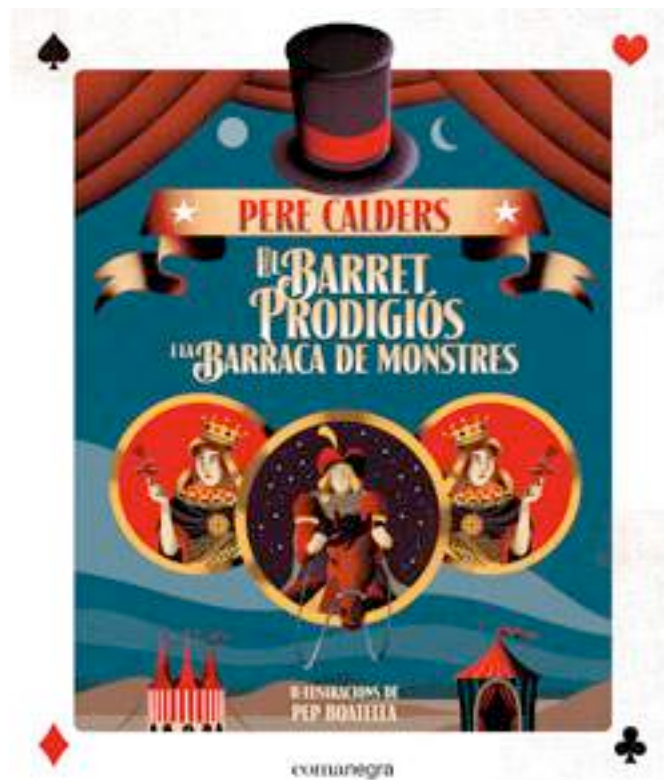
Aquesta edició il·lustrada de l'Editorial Comanegra, coincidint amb el 80è aniversari de la primera publicació del conte, planteja aquest repte inicial als lectors que s'hi acostin. Els mateixos editors ho adverteixen: «La intenció és fomentar una lectura que, sense deixar de ser comprensible pels petits, els atribueixi totes les capacitats que tenen com a lectors.»

L'edició, doncs, ha respectat el text íntegre, lingüísticament impecable —defugint la temptació d'una edició breu, senzilla o maldestra—, i ha mantingut així la flaire fantasiosa o, si es vol, de realisme màgic, que caracteritza tota l'obra de l'autor, dues característiques que l'il·lustrador Pep Boatella (Barcelona, 1983) ha adoptat amb unes làmines potents, vibrants, de gran força i expressivitat que, potser sense ell ser-ne prou conscient, han donat per sempre més vida amb imatges als personatges del conte que fins ara eren exclusiva imaginació de cada lector.

Una feina altament important la de Pep Boatella, que treballa sovint en publicacions tant d'aquí com de l'estranger, perquè, des d'aquesta edició —com si s'hagués fet una adaptació del conte en una pel·lícula animada— ja es fa indestriable la història del conte de Calders amb les il·lustracions de Pep Boatella. Felç aniversari, doncs, per al cavaller del joc de cartes espanyoles i les dames de cors del joc de cartes franceses que han esperat vuitanta anys que algú els tragués del son de la imaginació i els donés una nova vida.

De la mateixa manera que Pere Calders era capaç de fer un tomb en la seva narrativa i convertia uns simples retalls de dibuixos de les cartes d'una baralla en éssers animats, Pep Boatella ha convertit el que la imaginació li dictava amb uns altres éssers també animats que responen als sentiments amb què els va dotar l'autor quan per exemple deia: «Aquest cavaller de cartes espanyoles que, a desgrat de la seva aparença cerimoniosa i encarcerada, era una cosa de no dir, era un sentimental, es va sentir encisat ben aviat per les gràcies de les dames, i es va enamorar d'aquelles dues meitats

de senyoreta, d'una mena d'amor tan sincer com pugui sentir un home noble per una dona dreta i feta. I les dames el trobaven tan valent i se sentien tan segures a prop seu, que també se'n van enamorar, posant-hi cada una el seu cor, com en una empresa comuna, de manera que ni l'enveja ni la gelosia no tenien res a fer-hi; eren més feliços del que és possible de donar-ne idea amb unes quantes lletres. Que cadascú s'ho imagini com pugui.» Doncs, això mateix, ¿conte infantil o conte per a adults amb esperit d'infant? La literatura no té fronteres i, si no n'hi posava Pere Calders, també Pep Boatella i els editors de Comanegra han fet molt bé de no aixecar cap mur.

© Coberta de Pep Boatella

Enllaços d'interès

(per visionar-los, cal descarregar abans el PDF de la crítica):

Original mecanografiat per Pere Calders del text íntegre del conte «El barret prodigiós i la barraca de monstres», probablement escrit el 1936, amb les correccions d'estil i ortogràfiques fetes pel mateix autor, digitalitzat pel fons «Pere Calders» de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). Observem que en la signatura final utilitza encara el cognom originari, sense la "r" i amb accent tancat a la "é", abans que el 1936 l'autor normalitzés ortogràficament els

seus dos cognoms (el patern «Caldés» per «Calders» i el matern «Rusiñol» per «Rossinyol») i canviés el nom de fonts «Pedro de Alcántara» de bateig per «Pere»:

<http://bit.ly/2hgcfZX>

Entrevista de l'escriptor i periodista Josep Maria Espinàs a Pere Calders, realitzada dins del programa «Identitats» que es va emetre per TV3 entre els anys 1984 i 1988 (58 min.):

https://youtu.be/gmGm_VeGwvg
